

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

(на основі повної загальної середньої освіти)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з історії України для вступників до вищих навчальних закладів розроблено з урахуванням чинних програм з історії України.

Абітурієнти повинні *знати і вміти*:

- про основні політичні, соціально-економічні, культурні події та видатних історичних діячів;
- встановлювати причиново-наслідкові зв'язки подій і явищ;
- працювати з різними джерелами інформації; визначати хронологічні межі соціально-економічних та політичних подій, їхній зміст та послідовність;
- позначати на картосхемі місця історичних подій;
- визначати найважливіші зміни, що відбулися й відбуваються в житті людства;
- аналізувати історичні джерела, класифікувати їх;
- пояснювати і застосовувати поняття і терміни.

Найдавніші часи. Початки людської цивілізації на території України

Хронологічні рамки давньої історії України, її періодизація. Освоєння людьми теренів сучасної України. Стоянки первісних людей. Форми соціальної організації. Виникнення скотарства, землеробства і ремісництва. Зародження перших релігійних уявлень і мистецтва. Трипільська культура. Прабатьківщина, розселення, господарство і побут трипільців. Кіммерійці. Скіфи. Сармати. Античні міста-колонії в Північному Причорномор'ї: утворення, населення, господарське життя, політичний устрій і духовне життя. Походження та розселення слов'ян. Анти. Германські племена на території сучасної України. Велике переселення народів (IV - VI). Гуни. Авари.

Київська Русь

Виникнення перших державних утворень у Середньому Подніпров'ї. Союзи племен. Заснування і розвиток Києва. Утворення держави з центром у

Києві. Князі Дір і Аскольд. Держава за часів Олега. Князь Ігор. Княгиня Ольга та її реформи. Зовнішня політика Київської держави. Правління князя Святослава. Київська Русь за Володимира Великого. Запровадження християнства у Київській державі та його значення. Піднесення Київської держави за Ярослава Мудрого. Держава за Ярославичів. Володимир Мономах. Політична роздробленість київської Русі. Економічний і політичний розвиток Київського, Чернігово-Сіверського, Переяславського, Галицького та Волинського князівств. Культура Київської Русі. Роль і місце Київської Русі в історії Європи. Боротьба проти монголо-татарських завойовників.

Галицько-Волинська держава - правонаступниця Київської Русі

Виникнення Галицько-Волинського князівства, його соціально-економічний і політичний розвиток. Роман Мстиславович, Данило Галицький. Монголо-татарська навала. Війни з Угорщиною та Польщею. Відносини із Золотою Ордою. Галицько-Волинська держава за наступників Данила Романовича. Занепад князівства. Культурні досягнення.

Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав

Входження Волині, Чернігово-Сіверщини, Поділля, Київщини та Переяславщини до складу Литовської держави. Характер Великого князівства Литовського, Руського і Жемайтійського. Включення Буковини до складу Молдовського князівства. Закарпаття під владою Угорщини. Остаточне встановлення польської влади в Галичині та ліквідація галицької автономії у складі Польщі. Кревська унія 1385 р. Політичне становище українських земель після Кревської унії. Українські землі у складі Угорщини, Османської імперії та Московської держави. Соціальний устрій та господарське життя в Україні у XIV - XV ст. Національні і соціальні рухи. Початок процесу закріпачення. Магдебурзьке право. Культурне й церковне життя у другій половині XIV-XV ст.

Українські землі у складі Речі Посполитої

Люблінська унія 1569 р., суспільно-політичні зміни на українських землях після Люблінської унії. Братства. Становище української православної церкви.

Церковні собори в Бересті в 1596 р. Утворення греко-католицької церкви. Спроби церковного порозуміння. Петро Могила.

Виникнення українського козацтва. Запорозька Січ - козацька республіка

Українська колонізація Подніпров'я і Запоріжжя. Витоки та причини виникнення українського козацтва. Перші гетьмани. Територія, чисельність, заняття, побут, звичаї. Поява перших Січей. Д.Вишневецький. Церква в житті козаків. Козацтво як явище світової історії. Утворення козацької держави – Запорозької Січі. Військово-політична організація Запорозької Січі. Козацька символіка. Організація реєстрового козацтва. Боротьба козаків із нападами ординців. Морські походи козаків. П. Конашевич-Сагайдачний, його політична, військова та просвітницька діяльність. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацько-селянські рухи в Україні наприкінці XVI у 20 - 30-х роках XVII ст. Соціально-політичне становище України в 20-30-х роках XVII ст. Початок опришківства. Козацько-селянські повстання під проводом К.Косинського та С.Наливайка. Розгортання народної боротьби за національне визволення у 20 - 30-х роках XVII ст. Повстання 1625 р. під проводом М.Жмайла. Повстання 1630-1631 рр. під орудою Т.Федоровича (Трясила). І.Сулима. Зруйнування Кодака. Козацьке повстання 1637-1639 рр. П.Бут, Я.Острянин (Остряниця), Д.Гуня. Значення козацьких повстань у розгортанні національно-визвольної боротьби українського народу.

Культура України у XVI-першій половині XVII ст.

Умови національно-культурного відродження в Україні. Розвиток української мови. Пересопницьке Євангеліє. Освіта. Острозька академія. Братські школи. Києво-Могилянська академія. Початок книгодрукування. Ш.Фіоль. Діяльність І.Федорова в Україні. Архітектура. Театр. Живопис. Церковне життя. Видатні представники української культури. Пам'ятки культури.

Національно-визвольна війна українського народу під проводом

Б.Хмельницького

Причини, характер і рушійні сили Національно-визвольної війни. Б.Хмельницький. Початок війни. Перші перемоги на Жовтих Водах та під Корсунем. Розгром польсько-шляхетських військ під Пилявцями. Похід Б.Хмельницького в Галичину. Вступ української армії до Києва. Програма розбудови Української держави. Облога Збаража. Зборівська битва. Зборівський мирний договір. Утворення Української козацької держави - Гетьманщини, її політико-адміністративний устрій. Козацька рада. Козацька старшина. Генеральна військова канцелярія. Створення української армії. Місце України в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Зовнішня діяльність. Берестецька битва 1651 р. Білоцерківський мирний договір. Батозька битва. Жванецька облога. Молдавські походи. Відносини з Московською державою. Українсько-московська міждержавна угода 1654 р. та ставлення до неї різних суспільних верств і церкви в Україні. Березневі статті. Военні дії проти Польщі у 1654 -1655 рр. Віленське перемир'я. Зміна зовнішньополітичної орієнтації Б.Хмельницького. Смерть Б.Хмельницького. Історичне значення Національно-визвольної війни українського народу.

Українські землі у другій половині XVII ст.

Становище в Україні після смерті Б. Хмельницького. І.Виговський та основні напрями його державної політики. Гадяцький договір 1658 р. Гетьманство Ю.Хмельницького. Переяславські статті 1659 р. П.Тетеря. Чорна рада в Ніжині. І.Брюховецький. Московські статті 1665 р. Андрусівське перемир'я. Епоха "Великої руїни" на Правобережжі. Внутрішня й зовнішня політика гетьмана П.Дорошенка на Правобережжі. Ліквідація самостійності Української Православної Церкви. Гетьманування Д.Многogrішного та І.Самойловича. "Вічний мир" 1686 р. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Кошовий отаман І.Сірко. Господарське життя й політичний устрій Лівобережної Гетьманщини та Слобідської України у другій половині XVII ст. Утворення слобідських полків. Культурний розвиток в Україні.

Українські землі наприкінці XVII- на початку XVIII ст.

Українська держава за гетьманування І.Мазепи. Коломацькі статті 1687 р. Відродження козацького устрою на Правобережній Україні. С.Палій. Національно-визвольне повстання 1702 - 1704 рр. Україна на початку Північної війни. Участь українських полків у воєнних діях на землях Московії, Прибалтики і Речі Посполитої. Похід Карла XII в Україну та перехід І.Мазепи на його бік. Укладення українсько-шведського союзу. Полтавська битва 1709р. І.Мазепа, його місце і роль в українському національно-визвольному русі. Обрання гетьманом І. Скоропадського. П.Орлик-гетьман України у вигнанні. Вироблення і прийняття "Пактів і Конституції прав і Вольностей Війська Запорозького" - першої Конституції України. Похід П.Орлика в Правобережну Україну. Посилення колоніальної політики Російської імперії щодо України. Перша Малоросійська колегія, її завдання і функції. П.Полуботок. Зміцнення української державності за гетьманування Д.Апостола. "Рішительні пункти" 1728 р.

Українські землі в середині й наприкінці XVIII ст.

Тимчасове відновлення гетьманського правління. К.Розумовський. Скасування Катериною II козацького устрою на Слобожанщині. Остаточна ліквідація гетьманства. Друга Малоросійська колегія. Скасування російським урядом військового та адміністративного устрою на Лівобережній Україні. Доля запорожців після Полтавської битви. Заснування Нової Січі. Зруйнування Запорозької Січі. Розправа російського уряду над козацькою старшиною. П.Калнишевський. Задунайська Січ. Військо вірних козаків (Чорноморське козацьке військо). Переселення козаків на Кубань. Національно-визвольна і антикріпосницька боротьба в Україні в середині та у другій половині XVIII ст. Гайдамацький рух, його характер і рушійні сили. Гайдамацьке повстання 1750 р. Опришківський рух. О.Довбуш. Коліївщина, її соціальне та політичне підґрунтя. М.Залізняк. І.Гонта. Зміни у політичному становищі правобережних та західноукраїнських земель. Особливості розвитку культури. Відтік представників інтелектуальної еліти з українських земель до Росії. Освіта. Книгодрукування. Наука. Театр і музика. Живопис. Архітектура.

Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVII-у першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ українських земель у складі іноземних держав. Чисельність населення та його етнічний склад. Наддніпрянська Україна в системі міжнародних відносин. Україна в російсько-турецькій війні 1806 - 1812 рр. Наслідки Бухарестського мирного договору для України. Україна в російсько-французькій війні 1812 р. Російсько-турецька війна 1828 - 1829 рр. і Україна. Утворення Азовського козацького війська. Занепад кріпосницьких та зародження ринкових відносин в Україні. Початок промислового перевороту в Україні. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії. Антикріпосницька боротьба в Україні. Найбільші заворушення козаків, селян та військових поселенців. У.Кармелюк. "Київська козаччина". Суспільно-політичний рух у Наддніпрянській Україні. Поширення західноєвропейських революційних ідей. Масонство. Діяльність декабристів в Україні. Кирило-Мефодіївське братство та його вплив на розвиток українського національного руху. Характер політики австрійського уряду щодо українців. Адміністративно-територіальна структура "Королівства Галиції і Лодомерії". Реформи Марії-Терезії та Йосифа II, їх роль у розвитку національно-культурного життя Галичини й Буковини. Пробудження національного життя. "Руська трійця". Події революції 1848 - 1849 рр. на західноукраїнських землях. Головна Руська Рада. Скасування кріпосного права. Українці у першому парламенті Австро-Угорщини. Повстанський рух. Л.Кобилиця.

Українська культура в першій половині XIX ст.

Особливості розвитку культури. Освіта. Наука. Відкриття університетів (Київ, Харків), ліцеїв та гімназій. М.Маркевич, М.Костомаров, М.Максимович, Т.Осиповський, М.Остроградський, І.Срезневський. Література і фольклор. Т.Шевченко, І.Котляревський, П.Куліш, Г.Квітка-Основ'яненко, П.Гулак-Артемівський, Є.Гребінка. Кобзарі, бандуристи, лірники. Розвиток культури на західноукраїнських землях. М.Левицький, І.Могильницький, О.Духнович та ін. Українське мистецтво. Живопис.

Скасування кріпосного права в Наддніпрянській Україні. Реформи адміністративно-політичного управління в 60-70-х роках XIX ст.

Особливості економічного розвитку українських земель напередодні селянської реформи 1861 р. в Росії. Суспільний рух за проведення реформи. Законодавче скасування кріпосного права. Особливості і наслідки реформи в Україні. Реформи адміністративно-політичного управління: судова, земська, міського самоврядування, військова, шкільна, фінансова, цензурна та їх проведення в Україні. Вплив реформ 60 - 70-х років на соціально-економічний розвиток і політичне становище в Україні. Економічний розвиток українських земель у другій половині XIX ст. Економічна політика російського царизму в Наддніпрянській Україні в пореформений період. Особливості й перебіг промислового перевороту. Міста. Торгівля. Розширення внутрішнього ринку. Розвиток товарного виробництва у сільському господарстві. Спеціалізація районів сільськогосподарського виробництва. "Цукрова революція". Підприємці Терещенки. Товарне хліборобство та поширення українських сортів злакових в Російській імперії. Поширення вільнонайманої праці. Розшарування селянства. Особливості економічного життя Галичини, Буковини і Закарпаття. Провідні галузі промисловості. Розвиток сільського господарства. Зародження українського кооперативного руху. Переселенські рухи українців.

Суспільно-політичне життя в Україні в другій половині XIX ст.

Піднесення національно-визвольного руху Національна політика російського царизму щодо України. "Хлопоманство". Польське повстання 1863 - 1864 рр. і Україна. Виникнення громад. Валуєвський циркуляр 1863 р. Емський указ 1876 р. М.Драгоманов, його діяльність за кордоном. Молоді громади. Братство тарасівців. Народницький рух в Україні. "Київська комуна", "Ходіння в народ" 1874 р. "Чигиринська змова". Народовці і "москвофіли". Культурно-освітнє товариство "Просвіта" у Львові. Літературне товариство ім.Т.Шевченка, Радикальний рух у Галичині. Народна рада. Проголошення ідеї політичної незалежності України. Утворення українських політичних партій. Діяльність М.Грушевського в Галичині. Народження і поширення національного гімну "Ще не вмерла Україна".

Українська культура у другій половині XIX ст.

Політика русифікації. Освіта і наука. Доля недільних шкіл в Наддніпрянській Україні. Діяльність у Галичині освітнього товариства "Просвіта". Відкриття нових вищих навчальних закладів. Відкриття кафедри історії України у Львівському університеті. Література. Творчість І.Франка, П.Грабовського, П.Мирного. Становлення національного театру. М.Кропивницький, М.Старицький, І.Карпенко-Карий (Тобілевич). Перша українська професійна труппа: М.Заньковецька, М.Садовський. Архітектура. Живопис. Музика. М.Лисенко. Українські підприємці-благодійники.

Україна на початку XX ст.

Нові явища в соціально-економічному розвитку. Утворення монополістичних об'єднань. Індустріалізація українських степових регіонів. Економічна криза 1900 - 1903 рр. та її прояви в Україні. Становище населення. Розвиток українського національного руху. М.Міхновський. Земсько-ліберальна опозиція царизму. Зародження українського націоналістичного руху. Поширення марксизму. Створення українських національних партій: РУП, "Спілка", УДП, УРП. Загальноросійські політичні партії в Україні. Кооперативний рух. Наростання національного руху в західноукраїнських землях. Україна в роки революції 1905 - 1907 рр. Масові соціальні виступи. Збройні повстання. Каральні експедиції. Діяльність громадських організацій, "Просвіти". Виникнення масової української преси. Боротьба в Державній думі за автономію України та українізацію освіти. Земельна реформа П.Столипіна та її вплив на Україну. Посилення національного гніту. Поширення ідеї незалежності України. Українська культура й духовне життя народу на початку XX ст. Освіта. Література. О.Олесь, В.Винниченко, М.Коцюбинський, В.Стефаник. Наука. М.Грушевський, О.Єфименко, Д.Багалій, Б.Грінченко, А.Кримський, Ф.Вовк. Видатні вчені-природознавці: С.Навалишин, В.Липський, Л.Симиренко, Д.Заболотний, М.Курако, І.Пулюй. Розвиток авіації. Архітектура. Музика: М.Лисенко, К.Стеценко, М.Леонтович. Живопис. Церковне життя. Україна в Першій світовій війні. Українські землі напередодні війни. Плани щодо України Антанти і Троїстого союзу. Хід військових дій на території України в 1914 - 1916

рр. Господарська розруха. Захоплення російськими військами Галичини і Північної Буковини. Українські січові стрільці. Боротьба за автономію та самостійність України на фронті та в тилу. Союз визволення України, його політична платформа і практична діяльність.

Українська революція. Початок революції

Україна напередодні 1917 р. Початок революції. Утворення української Центральної Ради, її керівництво, партійний склад і політична програма. М.Грушевський. Початок українізації армії. Поява "Вільного козацтва". Український Національний Конгрес. II Всеукраїнський військовий з'їзд. I Універсал Центральної Ради. Утворення Генерального секретаріату. II Універсал Центральної Ради. Збройний виступ самостійників та їхня поразка. Підсумки виборів до Установчих зборів в Україні. III Універсал і проголошення Української Народної Республіки (УНР). Досягнення і невдачі Центральної Ради у внутрішній і зовнішній політиці. Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР. Прихід до влади в Росії більшовиків та вплив цієї події на Україну. Повалення влади Тимчасового уряду в Україні, загострення боротьби за владу між Центральною Радою та більшовиками. I Всеукраїнський з'їзд рад у Києві. Ультиматум російського Раднаркому та початок війни більшовиків з Центральною Радою. Проголошення у Харкові радянської влади. Похід більшовицьких військ на Київ. Бій під Крутами. Повстання робітників заводу "Арсенал". Мирний договір УНР у Брест-Литовському. IV Універсал Центральної Ради та проголошення незалежності УНР. Перша спроба радянської України. Регіональні "республіки". Ставлення населення до політичних сил в Україні.

Українська держава. Вступ німецько-австрійських військ до України. Конфлікт Центральної Ради з німецько-австрійською адміністрацією та консервативними колами України. Прийняття конституції УНР. Переворот 29 квітня 1918 р. Гетьман П.Скоропадський і його уряд. Внутрішня та зовнішня політика Української Держави. Ставлення політичних партій до гетьманського режиму. Селянські повстання влітку - восени 1918 р. Н.Махно. Анулювання РСФРР Брестського миру та наслідки цієї акції для України. Директорія УНР. Утворення

Директорії. Відновлення УНР. Політичний курс Директорії. С.Петлюра. Трудовий конгрес. Отаманщина. Більшовицька агресія проти УНР. Війська Антанти на півдні України. Розклад армії УНР. Поразка Директорії. Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР)Проголошення ЗУНР. Організація держави на західноукраїнських землях. Злука УНР і ЗУНР. Соціально-економічні перетворення в ЗУНР. Польсько-український конфлікт. Створення Української Галицької Армії. Наступ польських військ і відхід української армії до Збруча. Дипломатична діяльність ЗУНР. Причини поразки ЗУНР. Поглинення Північної Буковини, Бессарабії та Закарпаття іноземними державами. Україна в 1919 р. Формування більшовицького режиму в Україні та його політика. Х. Раковський. Націоналізація промисловості. Аграрна реформа. Продовольча диктатура. Селянські виступи. Становище українських партій. Наступ білогвардійців в Україні. Контрнаступ об'єднаних українських армій. Поразка армії УНР. Денікінський режим. Контрнаступ радянських військ і поразка денікінців. Україна в 1920 р.Відновлення більшовицького режиму. Формальне визнання радянською Росією незалежності УСРР. Всеукрревком. Відновлення політики "воєнного комунізму". Напрямки комуністичного руху в Україні (КП(б)У, УКП(б), УКП). Варшавська угода між УНР і Польщею. Наступ польсько-українських військ і взяття Києва. Польський режим в Україні та ставлення до нього регулярних українських військ. Розгром більшовиками військ Врангеля і махновського руху. Культура і духовне життя в Україні у 1917 - 1920 рр. Чинники розвитку культури у 1917 - 1920 рр. Культурно-освітня діяльність громадських організацій. Українська школа в період Центральної Ради та Директорії. Освітня політика більшовиків. Наука. Відкриття Української академії наук (УАН) і національних університетів у добу Української Держави. В.Вернадський. Література. Театральне, музичне і хорове мистецтво. Українська академія мистецтв. Радянський план монументальної пропаганди. Ставлення більшовиків до старовини.

Українська СРР в умовах нової економічної політики (1920 - 1928)

Внутрішнє і міжнародне становище. Політична криза на початку 1921 р. Державний статус УСРР в 1921 - 1922 рр. Статус УСРР у складі Радянського

Союзу та ставлення політичних сил і населення України до її членства в СРСР. НЕП і особливості його впровадження в Україні. Причини і масштаби голоду 1921 - 1922 рр. в Україні. Культурне і духовне життя народу в роки НЕПу. Політика більшовиків у царині культури. "Українізація" (коренізація). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Література і мистецтво. Живопис. Кінематограф. Релігійне життя. Сталінська індустріалізація України. Перехід до форсованої індустріалізації. Директивне господарювання і план. Результати перших п'ятирічок. Матеріальне становище населення. Промисловість України напередодні Другої світової війни. Суцільна колективізація в Україні. Кооперування і колективізація. Перехід до прискореної колективізації. Поширення колгоспів. Доля приватних сільських господарів та їх господарств. Зміна ставлення радянської держави до заможного селянства. "Ліквідація куркульства як класу". Масштаби "розкуркулення" і доля "розкуркулених" селян. Голодомор 1932 - 1933 рр.: причини, передумови, масштаби жертв, наслідки. Громадсько-політичне, духовне й культурне життя. Зміни в соціальному складі населення. Конституція УРСР 1937 р. Судові процеси. Масові репресії та їх жертви. Становище в галузі освіти. Наука. Художня література і мистецтво. "Розстріляне відродження". Театральне мистецтво. Доля кобзарства і лірництва. Церковна політика. Ліквідація УАПЦ. Закриття і нищення владою храмів, культового майна й споруд.

Західноукраїнські землі в 1921 - 1939 рр.

Українські землі у складі Польщі. Характер промисловості. Українська кооперація. Аграрні відносини і характер аграрних реформ. УВО. Є. Коновалець. "Пацифікація". Політичні партії у Східній Галичині. ОУН. С. Бандера. Політика румунського уряду щодо українців. Закарпаття у складі Чехословаччини. Український національно-культурний рух. Русофільство. Русинство. Українофільство. Надання автономії Карпатській Україні та проголошення її незалежною державою. А. Волошин.

Україна під час Другої світової війни (1939 - 1945). Радянсько-німецькі договори 1939 р. та західноукраїнські землі

Українські землі у статтях радянсько-німецького пакту про ненапад від 23 серпня 1939р. та таємного протоколу до нього. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної армії на територію Західної України; включення останньої до складу СРСР і возз'єднання з Українською РСР. Входження Бессарабії та Північної Буковини до СРСР. Встановлення німецької окупаційної влади на Лемківщині, Підляшші та Холмщині. Радянізація західних областей України. Україна в 1941 - 1945 рр. Напад Німеччини на СРСР. Проголошення війни Великою Вітчизняною. Режим воєнного стану. Мобілізаційні заходи. Евакуація на Схід. Бойові дії влітку і восени 1941 р. Причини невдач Червоної армії. Оборона Одеси, Києва і Севастополя. Бойові дії навесні 1942 р. Окупаційний режим. Розчленування України. Масові знищення людей. Голокост. Народна боротьба на окупованій території. Дві течії руху Опору в Україні. Радянське підпілля і партизанський рух. ОУН на початку війни. Створення УПА. Початок розгрому загарбників в Україні. Битва за Лівобережну Україну і Донбас. Форсування Дніпра. Визволення Києва. Наступальні операції на Правобережжі і в Криму. Військові дії радянських партизанів, ОУН та УПА. Завершальні бої. Початок відбудови промисловості, транспорту і сільського господарства. Депортація місцевого населення з Криму. Внесок українського народу в розгром нацистської Німеччини та її сателітів. Втрати України у Другій світовій війні.

Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945 - середині 50-х років

Адміністративно-територіальні зміни. Внутрішньополітичне та економічне становище України. Українська РСР - співзасновниця ООН, інших міжнародних організацій. Особливості відбудови промисловості. Голод 1946 -1947 рр., його причини, масштаби й наслідки. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН - УПА. Операція "Вісла". Україна на початку 50-х років. Початок десталінізації. Входження Кримської області до складу України. Культурне життя. Відбудова системи освіти. Впровадження обов'язкового семирічного навчання. Наука. Розгром генетики. Лисенківщина в Україні. Література і мистецтво. Становище письменників, діячів образотворчого мистецтва,

істориків. Боротьба влади з "космополітизмом". Україна в умовах десталінізації (1956 - 1964) Суспільно-політичне життя й політична боротьба в Україні. XX з'їзд КПРС і Україна. Масштаби демократизації державного життя. Ставлення в суспільстві до діяльності М.Хрущова. Позиція вищого партійного керівництва України при усуненні М.Хрущова від влади. Л.Брежнєв і Україна. Стан економіки України наприкінці 50-х - у першій половині 60-х років. Рівень життя населення. Культура й духовне життя в Україні. Ідеологізація культурного життя й посилення русифікації. Науково-технічна революція і наука в Україні. Кібернетика. Суспільні науки. Відлига" в українській літературі. "Шістдесятники". В.Симоненко, Л.Костенко, Є.Сверстюк, І.Світличний, І.Драч та ін. Музичне мистецтво. Живопис. Архітектура. Театр. Зародження дисидентського руху. "Українська робітничо-селянська спілка". Значення діяльності дисидентів. Україна в період загострення кризи радянської системи (1965 - 1985). Неосталінізм. Діяльність П.Шелеста в Україні. В.Щербицький. Конституція УРСР 1978 р. Відносини керівництва України з союзним центром. Наростання економічної кризи. Розбудова військово-промислового комплексу (ВПК). Індустріальна гігантоманія. Посилення бюрократичного централізму. Стан колгоспно-радгоспної системи. Життєвий рівень населення. Становище у сфері науки, освіти, культури. Поглиблення ідеологізації та денационалізації. Досягнення українських учених та митців. Активізація опозиційного руху. Форми діяльності дисидентів. Репресії проти правозахисників. Утворення Української Гельсінської спілки (УГС). Релігійне дисидентство. Посилення переслідувань опозиції наприкінці 70-х - на початку 80-х років. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України Спроби оздоровлення суспільно-політичного життя у період проголошеної М.Горбачовим "перебудови". Погіршення економічної ситуації в Україні у другій половині 80-х років. Чорнобильська катастрофа. Зростання політичної активності суспільства. Нові громадські об'єднання та рухи. Початок формування багатопартійності в Україні. Криза в компартії. Проголошення незалежності України. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Спроба державного перевороту в Москві і Україна. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р.

Результати референдуму 1 грудня 1991 р. Вибори Президента України. Припинення існування СРСР. Історичне значення відновлення незалежності України.

Україна в умовах незалежності

Розгортання державотворчих процесів. Становлення владних структур. Законодавча, виконавча і судова влада незалежної України. Воєнна доктрина України. Перегрупування партійно-політичних сил і партійне життя. Економічні проблеми країни. Труднощі формування національної економіки і прорахунки в її реформуванні. Стан виробництва промислової та сільськогосподарської продукції. Проблема утвердження приватної власності. Створення національної фінансової системи. Становище у соціальній сфері. Життєвий рівень населення. Міжнародні відносини в Україні. Зовнішня політика. Визнання України міжнародним співтовариством. Основні напрямки зовнішньої політики країни. Участь України в загальноєвропейському процесі. Вступ України до Ради Європи. Відносини з сусідніми державами. Міжнародні торгівельні, економічні, культурні та спортивні зв'язки України. Політичне життя у 1993 - наприкінці 90-х років. Діяльність Верховної Ради України та Президента України. Прийняття Конституції України. Виборча система України. Результати виборів Президента України в 1999 р., 2004 р., 2010 р. Культурне та духовне життя народу. Вибори до Верховної Ради України 2012 року.¹²

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексєєв Ю. М., Вертегел А. Г., Даниленко В. М. Історія України: Навч. посіб. для абітурієнтів та студ. вищ. закл. освіти. – К.: Каравела, 2004. – 255с.
2. Баран В. К. Україна: новітня історія (1945 – 1991 рр.) / НАН України; Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича. – Л., 2003. – 669с.
3. Березанська С. С., Гладилін В. М., Гладких М. І., Котова Н. С., Круц В. О. Давня історія України: В 3 т. – К.: Наукова думка, 1997.
4. Білецький Б. Ф., Коцур А. П., Коцур В. П., Макар Ю. І. Історія України від найдавніших часів до наших днів. – Чернівці: Рута, 1994. – 245с.
5. Бойко А. В., Турченко Ф. Г. Історія рідного краю. Запоріжжя: Підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Ф.Г. Турченко (ред.). – Запоріжжя: Прем'єр, 2005. – 127с.
6. Бойко О. Д. Історія України: Навч. посібник. – 3. вид., випр., доп. – К.: Академвидав, 2006. – 688с.
7. Верстюк В. Ф., Гарань О. В., Гуржій О. І., Даниленко В. М., Євтух В. Б. Історія України: Навч. посібник / В.А. Смолій (ред.). – К.: Альтернативи, 1997. – 416с.
8. Власов В.С. Історія України. Підручник для 8 класу. – К.: Генеза, 2008. –304с.
9. Власов В.С. Історія України. 7 клас: Навч. посібник. – К.: А.С.К., 2001. –269с.
10. Власов В. С. Історія України. 8 клас: Навч. посіб. – 2. вид. – К.: А.С.К., 2000. – 256 с.
11. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. Підручник для 8 класу. – К.: Ранок, 2008. – 416 с.
12. Заруба В. М. Історія України (XVI – XVIII ст.): Навч. посібник для 8 кл. За програмою Мін-ва освіти України (34 уроки). – Д.: Ліра ЛТД, 2001. – 223с.
13. Заруба В. М. Історія України. (З прадавніх часів до кінця XV століття): Навч. посіб. для 7 кл. – Д.: Ліра ЛТД, 2001. – 180с.
14. Ігнатуша О. М., Ткаченко В. Г., Турченко Г. Ф. Історія рідного краю. Запоріжжя. 10 клас: Підручник. – Запоріжжя: Прем'єр, 2003. – 224с.
15. Кульчицький С. В., Шаповал Ю. І. Новітня історія України (1939 – 2001): Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2005. – 320с.

- 16.Кульчицький С. В., Коваль М. В., Лебедева Ю. Г. Історія України: Підруч. для 11 кл. серед. школи. – К.: Освіта, 2000. – 366с.
- 17.Лях Р. Д., Темірова Н. Р. Історія України з найдавніших часів до XV століття: Підруч. для 7 кл. – 2.вид., випр. і доп. – К.: Генеза, 2000. – 320с.
- 18.Лях С. Р., Лях О. К. Історія рідного краю. 8 клас: Запорізький край у козацьку добу (XVI – XVIII ст.): Підручник для 8 кл. середньої загальноосвітньої школи. – Запоріжжя: Прем'єр, 2003. – 188с.
- 19.Реєнт О.П., Малій О.В. Історія України. Підручник для 9 класу. – К.: Генеза, 2009. – 224 с.13
- 20.Сарбей В. Г. Історія України (XIX – початок XX століття): Підруч. для 9 кл. середньої шк. – 2 вид., випр. і доп. – К.: Генеза, 1999. – 247с.
- 21.Струкевич О.К. Історія України. Підручник для 9 класу. – К.: Грамота, 2009. – 288 с.
- 22.Струкевич О.К., Романюк І.М., Пірус Т.П. Історія України. Підручник для 8 класу. – К.: Грамота, 2008. – 208 с.
- 23.Турченко Ф. Г., Мороко В. М. Історія рідного краю. (Запорізька область): 1939 – 2005 рр. Підручник для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл.–Запоріжжя: Прем'єр, 2006. – 176 с.
- 24.Турченко Ф. Г., Мороко В. М. Історія України. Кінець XVIII – початок XX століття: Підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2003. – 424с.
- 25.Турченко Ф.Г., Мороко В.М. Історія України. Підручник для 9 класу. – К.: Генеза, 2009. – 352 с.
- 26.Турченко Ф. Г., Панченко П. П., Тимченко С. М. Новітня історія України. 11 клас: Підручник. – 4-е вид., доопрац. й доп. – К.: Генеза, 2005. – Ч.2: 1939 – 2001. – 384 с.
- 27.Турченко Ф. Г. Новітня історія України. 10 клас: Підруч. для серед. загальноосвіт. навч. закл. – 3-е вид., випр. та доп. – К.: Генеза, 2002. – Ч. 1: 1914 – 1939. – 352с.
- 28.Швидько Г. К. Історія України XVI – XVIII століття: Підруч. для 8 кл. серед. загальноосвітніх навч. закл. – 2-е вид., випр. і доп. – К.: Генеза, 2008. – 302с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Тестові завдання з дисципліни “Історія України” складається з 6 варіантів. Кожний варіант містить завдання 3-х рівнів складності.

Кожний абітурієнт отримує один варіант.

Необхідно звернути увагу що тести 1 і 2 рівня представлені в різних формах, а саме:

1.1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (1 - 6).

Наприклад:

Коли була остаточно ліквідована Запорізька Січ?

А. 1721р.

Б. 1775р.

В. 1780р.

Г. 1785р.

А Б В Г

	X		
--	---	--	--

1.2. Завдання другого рівня передбачають встановлення правильної відповідності.

Наприклад:

А. Перехід до НЕПу.

1. 1929

Б. Початок індустріалізації в УРСР.

2. 1921

В. Входження УСРР до складу СРСР.

3. 1922

Г. Утворення ОУН.

4. 1928

А	2
Б	4
В	3
Г	1

Перший рівень складності – середній, тому він передбачає відповідь на шість питань, з вибором правильної відповіді. Кожна відповідь оцінюється у 10 бал, тобто максимум – 60 балів.

Другий рівень складності достатній. Він передбачає відповідь студента на складний тест в логічній послідовності по найважливішим темам дисципліни. Тому при виконанні завдання цього рівня правильна відповідь може бути оцінена в 20 балів.

Третій рівень складності – високий.

Відповідь на поставлене питання, в завданні 3-го рівня, необхідно надати максимально обґрунтовану, в хронологічній послідовності, з конкретними датами та фактами, з висновками, без помилок державною мовою. Тому при виконанні завдання цього рівня правильна відповідь може бути оцінена в 20 балів.